

Vavřinec z Březové

Narodil se kolem roku 1370 v Březové u Kutné Hory do rodiny nižšího šlechtice. Studoval na pražské univerzitě artistickou fakultu. Roku 1390 se stává bakalářem. Poté požádal papeže o svolení přijmout církevní úřad (nízký věk). Za Vavřince se přimluvila i královna Žofie, Bulou Bonifáce IX. (12. 3. 1391) mu byl nízký věk prominut a 17. 5. 1391 přebral faru v Lounech, kněžskému řemeslu se však nevěnoval (pokračoval ve studiích v Praze, často svědčil při právních řízeních v církevních záležitostech). Vavřinec z fary pobíral „obročí“, tedy příjem, který byl spojený s určitým úřadem nebo službou. I když se toto chování neslučovalo s církevními kanony, nebyl Vavřinec žádnou výjimkou. Později se obročí vzdal. 22. 3. 1394 ukončil studia na artistické fakultě a získává hodnost mistra svobodných umění. Nedal se vysvětit a požádal pražského arcibiskupa Jana z Jenštejna o dispens na další studia, dosáhl povolení k nepřítomnosti v úřadu na 5 let a dal se zapsat na právnickou fakultu. Vzhledem k tomu, že na právnické fakultě o něm nejsou žádné další zmínky, studia pravděpodobně nedokončil. Stálý příjem získal ve dvorské kanceláři Václava IV. Poslední zmínky o Vavřinci z Březové pocházejí z roku 1437.

Dílo:

Vavřinec z Březové patří k nejvýznamnějším autorům husitské doby. Věnoval se jak vlastní tvorbě, tak překladům. Mnohokrát byl označen za autora děl, jež nenapsal. Z období, kdy působil ve dvorské kanceláři Václava IV., pochází několik děl, patří mezi ně nedokončená *Kronika světa*, *Knihy snového vykládanie* (překlad latinského výkladu snů) nebo překlad *Mandelvilla* (kolem roku 1400 z německé úpravy, jedná se o fantastický, v pozdním středověku velmi oblíbený cestopis, napsal jej lutyšský lékař Jean de Bourgoigne, vydáno pod jménem anglického rytíře Johna Mandevilla). Dále je autorem *Písň o vítězství u Domažlic – Carmen insignis Coronae Bohemiae* (veršovaná skladba, psána latinsky, inspirace – porážka křižáků roku 1431) a mnoha drobných děl s náboženskou tematikou. Jeho nejvýznamnějším dílem je *Husitská kronika*.

Husitská kronika

Původní název této kroniky není znám, zachovala se až v mladších opisech. Označována jako *Kronika* popřípadě *Chronicon*. Dílo je psáno latinsky, do češtiny bylo přeloženo na přelomu 15. a 16. století neznámým členem Jednoty bratrské, napsáno s odstupem času, Vavřinec se na psaní pečlivě připravoval. *Kronika* líčí předeheru i samotnou revoluci. Vyprávění začíná již rokem 1414, kdy z iniciativy Jakoubka ze Stříbra začali někteří kněží podávat podobojí, ovšem *kronika* je zaměřena na roky 1419–1421. Dílo je členěno do kratších „kapitol“ (např. Začátek přijímání pod obojím způsobem, Shromáždění koncilu kostnického, Učení tábořské v praxi, Vpád Uhrů na Moravu atd.). V mnoho pasážích má dílo vysokou uměleckou úroveň. Vavřincovo dílo se vyznačuje lojalitou k pražským artikulům, nenávisť k Zikmundovi Lucemburskému a odporem k nejradiálnějši složce husitství (Táboritům). Dílo zůstalo nedokončeno, končí větou „A když nastalo ráno...“, tedy kapitolou, v níž Žižka vytáhl do boje proti Zikmundovi ke Kutné Hoře. Dodnes se vedou dohady, proč *kronika* zůstala nedokončena.

Prameny

Emler, J. - Gebauer, J. - Goll, J. (edd.): *Fontes rerum Bohemicarum V*. Praha 1893, s. 327–534.

Překlad: Vavřinec z Březové: *Husitská kronika. Píseň o vítězství u Domažlic*. Praha 1979.

Literatura

Čornej, P.: *Tajemství českých kronik. Cesty ke kořenům husitské tradice. Druhé, rozšířené a přepracované vydání*. Praha, 2003.

Lehár, J. - Stich, A. - Janáčková, J. - Holý, J.: *Česká literatura od počátků k dnešku*. Praha, 1998.